

Predlog Evropske komisije za podnebno in energetska politiko EU do leta 2030

Greenpeace: brifing za medije

Januar 2014

Trenutno stanje

Evropska komisija bo v sredo, 22. januarja, izdala osnutek svežnja podnebne in energetske politike, ki bo vključeval predlagane cilje za EU do leta 2030 za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ter povečanje deleža obnovljivih virov v energetske sektorju. Sprejetje ločenega cilja za varčevanje z energijo bo predstavljeno do pregleda obstoječe zakonodaje, ki bo potekal kasneje v tem letu. Paket bo vključeval tudi zakonodajni predlog o tem, kako popraviti trenutno neurejen evropski sistem trgovanja z emisijami (ETS).

Sveženj 2030 je nadgradnja obstoječih ciljev za 2020, ki zajemajo: obvezno znižanje emisij toplogrednih plinov za 20 odstotkov (v primerjavi z ravnmi iz leta 1990) ter z možnim zvišanjem na 30 odstotkov v primeru svetovnega podnebne dogovora, doseganje 20 odstotnega zavezujočega deleža obnovljivih virov energije in neobvezujoči cilj zmanjšanja porabe energije za 20 odstotkov (v primerjavi s scenarijem brez sprememb).

Kaj pričakovati

Komisija bo verjetno predlagala zavezujoč cilj zmanjšanja emisij za 40 odstotkov (brez uporabe zunanjih kreditov).

Prav tako se pričakuje, da bo Komisija predlagala zavezujoč cilj za delež obnovljivih virov energije (OVE), navkljub temu, da nekateri komisarji temu cilju še vedno nasprotujejo. Kljub temu, da nekateri podpirajo 27 odstotni delež (ki sledi scenariju brez korenitih sprememb), pa dobiva višji, 30 odstotni cilj, vse večjo podporo znotraj Komisije. Če ne bo zavezujoč, bo cilj za OVE do 2030 ostal le želja brez pravne obveze, ki bi zavezovala države članice EU k razvoju obnovljivih virov energije.

Priprava na neuspeh

Cilji in politike za 2030, kot jih predlaga Komisija, so za spodbuditev korenitih sprememb v energetske sektorju EU nezadostne. Ne zagotavljajo namreč zadostnega zmanjšanja emisij, ki bi zagotovil dvig globalnih temperatur pod 2 stopinji Celzija, s čimer bi preprečili najhujše posledice podnebnih sprememb:

- Tudi **obvezujoče domače zmanjšanje emisij za 40 odstotkov ne zadostuje**. Interni dokument Komisije, ki analizira predlagane cilje, v scenariju poslovanja brez sprememb predvideva, da se bodo emisije brez posebnih naporov zmanjšale za 32 odstotkov do leta 2030 [1]. Zmanjšanje emisij za 40 odstotkov bi bilo nezadostno, če želi EU

prispevati svoj sorazmerni delež k zmanjšanju svetovnih emisij [2] in 'pogoltniti' presežek emisijskih kuponov, ki slabijo delovanje ETS.

Do leta 2012 je EU svoje emisije že zmanjšala za okoli 18 odstotkov (v primerjavi z 1990). Tako bo najverjetneje preseгла svoj cilj zmanjšanja emisij za 20 odstotkov do leta 2020, saj naj bi do takrat zmanjšanje znašalo že 24 odstotkov [3]. Greenpeace se na podlagi znanstvenih ugotovitev zavzema za **vsaj 55 odstotno zmanjšanje**, brez uporabe zunanjih kreditov. Gre za cilj, ki je skladen z zadnjimi ugotovitvami Medvladnega panela za podnebne spremembe. Greenpeaceov scenarij Energetske [R]evolucije za EU dokazuje, da je ta cilj dosegljiv [4].

- Interni dokument Komisije ugotavlja, da **nezavezujoč cilj 27 odstotnega deleža obnovljivih virov energije do leta 2030** ne bo spodbudil povečanja naložb v zeleno energijo [5]. Da bi temu nezavezujočemu cilju dodala nekaj verodostojnosti, bo Komisija morda predlagala strožji nadzor nad nacionalnim energetskega načrtovanjem ter nad infrastrukturo za prenos elektrike. Širitev evropskega električnega omrežja, vključno s čezmejnimi povezavami, je predpogoj za integracijo velikih količin obnovljive energije. Kljub temu pa infrastrukturni ukrepi ne morejo nadomestiti zavezujočega cilja za obnovljive vire, saj je brez jasne usmeritve glede evropske energetske mešanice nemogoče učinkovito načrtovati razvoj omrežja.
- Obnovljivi viri so do leta 2012 predstavljali 14,4 odstotkov končne porabe energije v EU [6]. Nedavne raziskave kažejo, da so obnovljivi viri energije med letoma 2008 in 2012 prispevali skoraj polovico ogljičnih prihrankov v EU [7] ter tako postavili EU na dobro pot k preseganju svojih ciljev zmanjšanja emisij do leta 2020. Po mnenju Komisije bo 24-odstotni delež obnovljivih virov energije dosežen v letu 2030 že brez zavzete energetske politike. Ob cilju 40 odstotnega zmanjšanja emisij bo ta delež v enakih razmerah 27 odstoten [8].

Greenpeace podpira zavezujoč cilj doseganja **45 odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov** do leta 2030, saj bomo samo tako lahko resnično preoblikovali evropski energetske sistem.

Zakaj je zavezujoč cilj za obnovljive vire energije smiseln

Nekatere države EU trdijo, da bo zavezujoč cilj za obnovljive vire energije povečal stroške energije za potrošnike. Vendar alternative v resnici ne predstavljajo boljšega izplena za davkoplačevalce. Leta 2011 sta sektorja jedrske energije in fosilnih goriv prejela skupaj 60 milijard evrov državnih subvencij - dvakrat več od zneska, ki je bil istega leta namenjen proizvajalcem energije iz obnovljivih virov [9]. Leta 2013 je bila EU na dobri poti, da samo za uvoz nafte porabi 500 milijard evrov, kar je v primerjavi s povprečno 129 milijardami evrov med letoma 2000 in 2010 [10] precejšnji dvig. Uvoz plina in premoga pa potisne to vsoto še višje.

Podatki Komisije kažejo, da bi lahko obvezujoč cilj za obnovljive vire in energetske učinkovitost v sektorju do leta 2030 ustvaril do pol milijona novih delovnih mest več, kot bi jih samo en cilj za zavezujoče zmanjšanje emisij

[11]. Gre za dodatek k že obstoječim 1,2 milijona delovnih mest v industriji obnovljivih virov energije v EU - 30 odstotno povečanje v primerjavi z letom 2009, in to v lasu najhujše recesije v zadnjih stotih letih [12].

EU je na dobri poti, da izpolni svoje zavezujoče cilje za zmanjšanje emisij in povečanje deleža obnovljivih virov energije, vendar bo zgrešila svoj neobvezujoč cilj za povečanje energetske učinkovitosti. To pa zato, ker delujejo le zavezujoči cilji, ki ustvarjajo gotovost vlagateljem in zmanjšujejo stroške financiranja.

Stališča držav

Štirinajst držav EU, vključno z Nemčijo, Francijo, Veliko Britanijo, Španijo, Nizozemsko, Belgijo, Portugalsko, Švedsko, Dansko, Finsko, Slovenijo, Romunijo in Estonijo, je ustanovilo t.i. Skupino za zeleno rast (Green Growth Group) [13], ki podpira "ambiciozen politični okvir, ki temelj na ciljih za obdobje po letu 2020". Nemčija, Francija, Velika Britanija in Italija so v začetku januarja na Komisijo naslovile pismo s pozivom za določitev cilja, ki bi znižal domače emisije do leta 2030 za 40 odstotkov[14].

Poleg tega je ločena skupina osmih držav pozvala Komisijo, naj poleg cilja za zmanjšanje emisij predlaga tudi cilj za obnovljive vire energije [15]. Večina podpisnic, vključno z Nemčijo, Dansko, Avstrijo, Irsko, Belgijo in Portugalsko, je tudi naznanila svojo podporo pravno zavezujočemu cilju. Na drugi strani Francija nasprotuje zavezujočemu cilju, medtem ko italijansko stališče še vedno ostaja nejasno.

Velika Britanija je do sedaj vztrajno nasprotovala določitvi cilja za obnovljive vire energije. Decembra 2013 je britanski predsednik vlade, David Cameron, naslovil na Komisijo pismo s prošnjo, "naj poenostavi obstoječo ureditev ciljev iz treh na enega" [16]. Večina ostalih držav članic še ni podala svojega mnenja, razen Poljske, ki sploh ne želi nobenih ciljev za leto 2030.

Lastni interesi gospodarskih družb

Energetska podjetja, kot so **GDF-Suez, RWE, Eon, ENEL in Vattenfall**, zavračajo kakršnekoli cilje za obnovljive vire energije in energetsko učinkovitost. Do sedaj so v glavnem vlagala v premog, plin in jedrsko tehnologijo in si želijo še naprej prodajati energijo, osnovano na teh tehnologijah. Obnovljivi viri energije nižajo veleprodajne cene energije zaradi česar se znižujejo njihovi dobički.

Ta podjetja vlagajo velike napore ustvarjanje vtisa, da naraščajoči delež obnovljivih virov energije povzroča zviševanje na računih za električno energijo tako za gospodinjstva kot za industrijo. Zavzemajo se za ukinitve podpore obnovljivim virom energije v EU in za spremembo pristopa, to je zastavitve samo enega cilja, "ki bo predstavljal glavno vodilo na poti v nizkoogljično gospodarstvo do leta 2050" [17].

A vendar je več kot 70 podjetij in združenj, kot so **Dong energy, EnBW, Alstom in Vestas**, poleg zavezujočih okoljskih ciljev pozvalo tudi k zavezujočim ciljem za obnovljive vire energije [18]. Osem izmed njih je poudarilo, da trenutne cene energije v EU "določajo predvsem globalne cene

fosilnih goriv" in opozarjajo, "da bi morala EU zmanjšati svojo izpostavljenost nestanovitnim cenam fosilnih goriv" [19].

Business Europe, mreža industrijskih lobistov, je vodilna sila za podjetji s področja fosilnih goriv in jedrske energije [20], a vendar je nekaj njihovih vodilnih članic, vključno s podjetjema Philips [21] in Unilever [22], izrazilo svojo podporo večim ciljem.

Slovenija

Slovenija se je v okviru naporov mednarodne skupnosti zavezala k zaustavitvi globalnega segrevanja pod 2 °C v primerjavi s predindustrijsko dobo. Skladno s priporočili svetovne znanstvene skupnosti je potrebno izpuste v razvitih državah do leta 2050 zmanjšati za 80-95% v primerjavi z letom 1990. Slovenija se je skupaj z drugimi članicami EU zavezala, da bo v skladu s svojo odgovornostjo in zmožnostmi prispevala k doseganju tega cilja [23]. K temu jo obvezuje tudi sprejeta Deklaracija DZ o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb [24].

Analize, ki so bile narejene za pripravo Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 s pogledom do 2030, ki bo verjetno v javno razpravo prišel januarja 2014, ugotavljajo:

- Leta 2011 je bilo v Sloveniji v ozračje emitiranih 19.509 kt CO₂ ekv emisij TGP, kar je za 4,1 % manj od izhodiščne vrednosti. Opazen je izrazit razklop med povečanjem gospodarske aktivnosti in emisijami TGP. V dvajsetletnem obdobju od leta 1991 je bruto domači proizvod zrasel za okrog 70 %, emisije TGP pa le za 13 %. Še bolj izrazito se kažejo spremembe v industrijskih dejavnostih: od leta 1995 do 2011 se je dodana vrednost v industriji povečala za 65 %, emisije pa so se zmanjšale za 35 %.
- Emisije virov zunaj sheme EU-ETS, ki po Odločbi 2009/406/ES štejejo pri izpolnjevanju nacionalnih ciljev v letu 2020, so bile v letu 2011 za 0,6 % manjše kot v letu 2005. Emisije iz virov EU-ETS pa so bile v istem obdobju manjše za 11,9 %.
- Sočasno s subvencioniranjem ukrepov za zmanjšanje emisij TGP pa je država izdatno subvencionirala tudi ukrepe, ki povečujejo emisije TGP, zaradi česar je in bo dražje doseganje ciljev za zmanjševanja emisij TGP in tudi drugih ciljev države v letu 2020 na področjih obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti. Ne le z javnofinančnega, temveč tudi z razvojnega stališča je zaskrbljujoče, da je obseg subvencij, namenjen rabi fosilnih goriv, izjemno velik in celo večji od obsega subvencij za zmanjšanje emisij TGP. Skupen obseg subvencij tekočim in trdnim fosilnim gorivom v obdobju 2008–2011 je znašal 426 milijonov evrov (OECD poročilo). Če to primerjamo z izplačanimi subvencijami za zmanjševanje emisij TGP v obdobju 2008–2012 (leno leto daljše), ki so znašale 369 milijonov evrov vidimo, da subvencije, ki povečujejo emisije TGP, precej presegajo subvencije namenjene zmanjševanju emisij TGP.

Glede na zadnje poročilo Medvladnega panela za podnebne spremembe, ki je bilo objavljeno septembra 2013, sodi Slovenija v regijo, ki jo bodo podnebne spremembe prizadele dosti bolj občutno, kot nekatere druge predele sveta [25]. Podnebno energetskega paketa 2030 je dejansko edina in zadnja priložnost, da Slovenija aktivno in s svojimi močmi poseže v reševanje problema, ki bo imel za Slovenijo mnogo večje negativne posledice, kot za marsikatero drugo državo članico EU.

Od Slovenije in njenih političnih predstavnikov Greenpeace pričakuje, da si bodo tako znotraj pogajalskega procesa EU prizadevali za sprejetje takšnega podnebno energetskega paketa 2030, ki bo vseboval tri zavezujoče cilje:

- **zmanjšanje izpustov TGP za 55%,**
- **povečanje deleža obnovljivih virov na 45%,**
- **izboljšanje energetske učinkovitosti za 40%.**

Slovenija mora pozvati Evropsko komisijo k predstavitvi zakonodajnega predloga na način, da bo predlog novega podnebno-energetskega paketa EU 2030 vseboval vse tri zaveze, ki bodo skladne s cilji zmanjšanja izpustov TGP do leta 2050.

Na nacionalni ravni mora trenutna Vlada z vodenjem aktivne podnebne politike graditi svojo verodostojnost doma, v evropskem in mednarodnem prostoru, zato Greenpeace poziva, da:

- **Ponovno ustanovi koordinacijski organ za podnebne spremembe** (Službo vlade RS za podnebne spremembe), ki bo na vladni ravni usklajeval in bdel nad politikami različnih resorjev ter s tem zagotavljal kontinuirano in stalno približevanje zastavljenim ciljem;
- **Poskrbi, da bo nastajajoči Energetski koncept Slovenije skladen s potrebnim zmanjšanjem emisij TGP do leta 2050** (vključujoč ustrezne vmesne cilje do leta 2030).

Naslednji koraki

Evropski ministri za energetiko in okolje bodo predlog Komisije obravnavali na srečanjih 3. in 4. marca, medtem ko bodo predsedniki držav in vlad na EU Svetu 21. in 22. marca poskušali doseči dogovor.

Na podnebni konferenci v Varšavi novembra 2013 so se države dogovorile, da morajo vse vlade predstaviti svoj prispevek k podnebnim ciljem po 2020 do prvega četrletja leta 2015, torej pred podnebno konferenco v Parizu, ki bo konec leta 2015, na kateri se tudi pričakuje sprejetje ambicioznega, pravičnega in pravno zavezujočega podnebnega dogovora za po letu 2020.

Kontakt:

- Mag. Nina Štros, vodja Greenpeace v Sloveniji, nina.stros@greenpeace.si, +38640871530 (podnebna politika)
- Dejan Savić, zastopnik za energetske politiko, Greenpeace v Sloveniji, dejan.savic@greenpeace.si, +38640165195 (energetska politika)

Opombe:

- [1] Delovni dokument Komisije: [Impact assessment for a 2030 climate and energy policy framework](#).
- [2] Poročilo Ecofys, junij 2013: [The next step in Europe's climate action: setting targets for 2030](#).
- [3] Poročilo Evropske agencije za okolje, oktober 2013: [Air quality in Europe - 2013 report](#).
- [4] Greenpeaceovo poročilo, oktober 2012: [energy \[r\]evolution: a sustainable EU 27 energy outlook](#).
- [5] Delovni dokument Komisije: [Impact assessment for a 2030 climate and energy policy framework](#).
- [6] Poročilo EurObserv'ER, januar 2014: [The State of Renewable Energies in Europe](#).
- [7] CDC Climate Research, oktober 2013: http://www.cdcclimat.com/IMG//pdf/cdc_climat_recherche_tendances_carbone_no_84_eng.pdf
- [8] Delovni dokument Komisije: [Impact assessment for a 2030 climate and energy policy framework](#).
- [9] Renewables International, 15 oktober 2013: [EU energy Commissioner redacts subsidy figures](#).
- [10] Bloomberg, 18 februar 2013: [Oil Prices a Major Threat to Europe's Economy, IEA's Birol Says](#).
- [11] Delovni dokument Komisije: [Impact assessment for a 2030 climate and energy policy framework](#).
- [12] Poročilo Eurobserv'ER, februar 2012: [The State of Renewable Energies in Europe](#).
- [13] Skupina za zeleno rast (The Green Growth Group), oktober 2013: [Going for Green Growth: The case for ambitious and immediate EU low carbon action](#).
- [14] 10. januar 2014, [Pismo štirih \(sedaj šestih\) držav glede EU 2030 ciljev](#).
- [15] 23. december 2013, [Pismo osmih držav glede EU 2030 ciljev o obnovljivi energiji](#).
- [16] 4. december 2013, [pismo Davida Camerona za José Manuel Barroso](#).
- [17] GDF Suez, september 2013: [The heads of ten \(now twelve\) European energy companies propose measures to rebuild Europe's energy policy](#).
- [18] Alstom, september 2013: [Industry call for binding Renewable Energy target in 2030 package](#).
- [19] Gamesa, November 2013: [Gamesa and seven other European companies call for 2030 EU renewable energy target of more than 30%](#).
- [20] Business Europe, 8. januar 2014, [letter on 'Industrial competitiveness and the 2030 climate and energy package](#).
- [21] Philips, 8. april 2013: [Memorandum](#) (Dutch).
- [22] Unilever, maj 2013: [Unilever Statement on Climate and Energy Policy](#).
- [23] Evropski svet, februar 2011: [Sklepi](#)
- [24] sprejeta [Deklaracija DZ o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb](#), november 2009
- [25] Poročilo IPCC: Climate [Change 2013: The Physical Science Basis, Annex I - Atlas of Global and Regional Climate Projections](#)

Greenpeace je neodvisna globalna organizacija, ki si preko kampanj prizadeva za spremembo odnosov in vedenja, zaščito in ohranitev okolja ter za promocijo miru. Za svoje delovanje ne sprejema finančnih sredstev inštitucij EU, vlad, korporacij ali političnih strank.

www.greenpeace.si